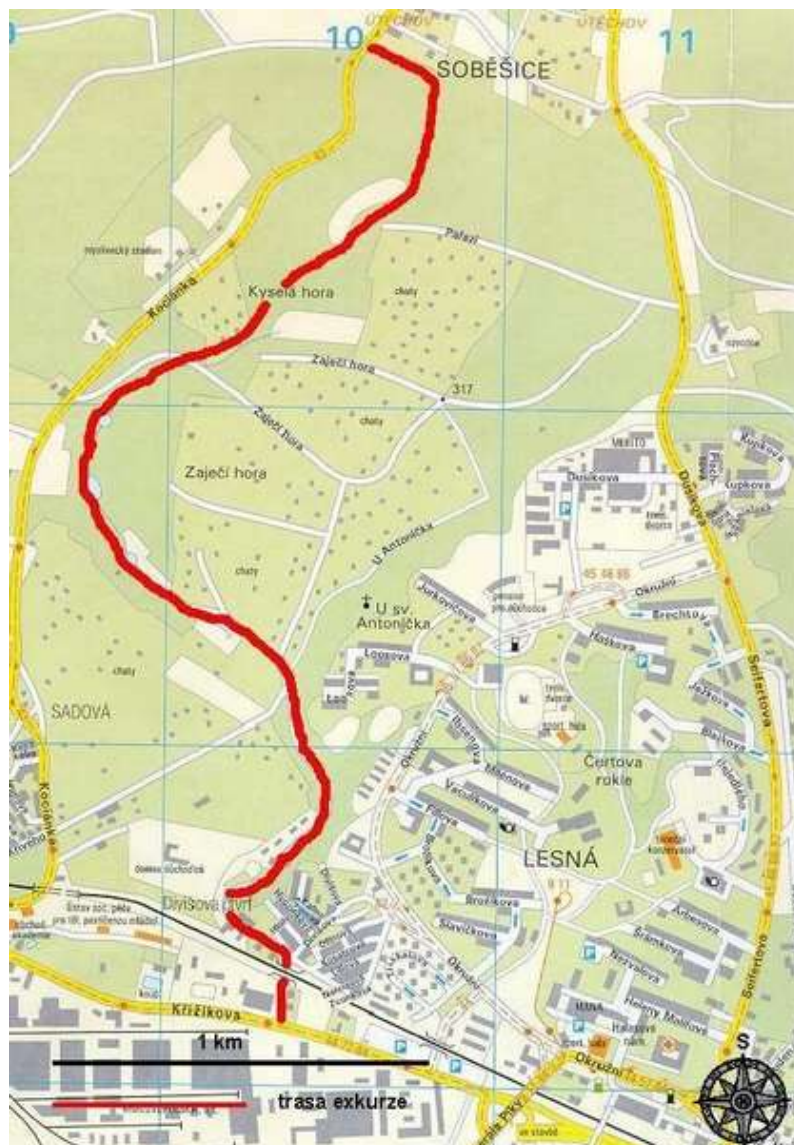

Exkurze Údolí u Antonička – Soběšice

Technické parametry trasy

délka trasy:	cca 3,5 km
doba trvání:	3 hodiny
cesta tam:	okružní linkou autobusu č. 44 na zastávku Divišova čtvrť
cesta zpět:	autobusem č. 43 ze zastávky Útěchovská
náročnost:	trasa je nenáročná, převýšení je zhruba 70 m a to především v závěru trasy
občerstvení:	na trase není možnost občerstvení

Popis trasy

Území, kterým vede naše botanická exkurze, je tvořeno granitem a granodioritem Českého masivu. Půdním typem je typická kambizem. Podnebí Brna, tedy i této oblasti, je řazeno do teplé oblasti. Klima je charakterizováno jako teplé, mírně suché s mírnou zimou. Průměrná roční teplota je 8,6 °C. V lednu se průměrná teplota pohybuje kolem -2,3 °C. Nejteplejším měsícem bývá červenec s průměrnou teplotou 18,5 °C. Za rok zde spadne v průměru 537 mm srážek. Údolím protéká Zaječí potok, na němž jsou vytvořeny tři rybníčky.

Exkurzi zahájíme v Divišově čtvrti u autobusové zastávky Divišova čtvrť. Procházíme ulicí rodinných domků a zahrádek, mezi nimiž jsou na několika místech stanoviště vhodná pro výskyt ruderalní vegetace. Na narušovaných místech roste merlík bílý (*Chenopodium album*), kokoška pastuší tobolka (*Capsella bursa-pastoris*), podběl lékařský (*Tussilago farfara*) a heřmánkovec nevonný (*Tripleurospermum inodorum*), který svým vzhledem připomíná heřmánek pravý, nemá však výraznou vůni a květní lůžko úboru je duté. Hořčice rolní (*Sinapis arvensis*), pětour srstnatý (*Galinsoga quadriradiata*), řepinka latnatá (*Neslia paniculata*), lnička drobnoplodá (*Camelina microcarpa*), rmen rolní (*Anthermis arvensis*) a úhorník mnohodílný (*Descurainia sophia*) jsou běžné polní plevely. Nápadný rukevník východní (*Bunias orientalis*) je druh, který často roste kolem železničních tratí. Tam, kde dochází k častému sešlapu, objevíme rdesno ptačí (*Polygonum aviculare*), mochnu husí (*Potentilla anserina*) a lipnici roční (*Poa annua*). V blízkosti garáží roste ječmen myší (*Hordeum murinum*), jílek vytrvalý (*Lolium perenne*), pýr plazivý (*Elytrigia repens*) a sveřep jalový (*Bromus sterilis*). Sveřep měkký (*Bromus hordeaceus*) poznáme i podle dotyku, jeho listové pochvy jsou jemně chlupaté.

Dalšími druhy této vegetace jsou hulevník lékařský (*Sisymbrium officinale*), hulevník Loeseův (*Sisymbrium loeselii*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), měrnice černá (*Ballota nigra*), mydlice lékařská (*Saponaria officinalis*), pelyněk černobýl (*Artemisia vulgaris*), pcháč oset (*Cirsium arvense*), bodlák obecný (*Carduus acanthoides*), škarďa střešní (*Crepis tectorum*), šťovík klubkatý (*Rumex conglomeratus*) a hluchavka bílá (*Lamium album*). Častá je i fialově kvetoucí hluchavka nachová (*Lamium purpureum*), která má na rozdíl od podobné hluchavky skvrnitě rovnou korunní trubku. Semena vesnovky obecné (*Lepidium draba*) chutnají ostře díky hořčičným olejům, které obsahují, proto byla dříve vesnovka používána jako náhražka pepře. Přeslička rolní (*Equisetum arvense*) vytváří dva typy lodyh. Jarní lodyha je

hnědá a fertilní, nese výtrusnicový klas. Později vyrůstá sterilní zelená lodyha. Zelené až žluté podpůrné listeny a listence pryšce okrouhlostého (*Euphorbia peplus*) a i ostatních pryšců vytváří dojem velkého květenství. Vlastní květy jsou však bezobalné a tvoří složitá květenství – cyathia. U cesty tvoří porosty zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*), jehož lodyha a spodní strana listů jsou, na rozdíl od zlatobýlu obrovského, chlupaté. Původně se oba druhy zlatobýlu pěstovaly jako okrasné byliny, dnes často zplaňují a šíří se. Na podzim nepřehlédneme jejich žlutá květenství. Nezaměnitelný je hadinec obecný (*Echium vulgare*). Poblíž cesty roste u nás nepůvodní medonosná rostlina trnovník akát (*Robinia pseudacacia*) a bez černý (*Sambucus nigra*). Plodem bezu je jedlá, leskle černofialová peckovice. Při větším požití plodů však může dojít k otravám. Podrost bezů a akátů tvoří druhy, jimž nevádí zastínění, např. kuklík městský (*Geum urbanum*), kakost smrdutý (*Geranium robertianum*) a vlašovičnick větší (*Chelidonium majus*). Hojně se zde vykytuje bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*). Lípa srdčitá (*Tilia cordata*) lemuje nejen silnici v Divišově čtvrti, ale najdeme ji také okolo zpevněné lesní cesty. Nejspíš byla vysazena jako alej ke kapliče Sv. Antoníčka.

My však nebudeme pokračovat k této kapliče, ale cestou kolem dalších zahrádek. Ta je lemována travnatými porosty, v nichž tvoří dominantu psárka luční (*Alopecurus pratensis*), srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), lipnice luční (*Poa pratensis*) a lipnice obecná (*Poa trivialis*), která má dlouhé a zašpičatělé jazýčky. Lipnice luční má jazýček krátký a uťatý. Dalšími druhy trav, které se zde vyskytují, jsou ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), kostřava luční (*Festuca pratensis*), ovsíř pýřitý (*Avenula pubescens*) a pohánka hřebenitá (*Cynosurus cristatus*).

Ze zahrádky utekl křen selský (*Armoracia rusticana*), jehož kořen se používá na ochucení jídel a využívá se také v lidovém léčitelství např. při zažívacích potížích nebo močových infekcích. Účinné látky jsou glykosidické povahy. Tyčinky a blizna šalvěje luční (*Salvia pratensis*) mají zvláštní „kloubky“, pomocí nichž se zakříví dolů a dotknou se zadečku hmyzu, který se pokouší dostat do květu. Pryšec obecný (*Euphorbia esula*), podobně jako ostatní pryšce, roní při poškození lodyhy jedovaté mléko. Z dalších zástupců pryšců najdeme pryšec chvojku (*Euphorbia cyparissias*) a pryšec prutnatý (*Euphorbia virgata*). Části jsou zástupci čeledi bobovité (*Fabaceae*): čičorka pestrá (*Securigera varia*), štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*), jetel plazivý (*Trifolium repens*), vikev chlupatá (*Vicia hirsuta*) a vikev plotní (*Vicia sepium*), která vylučuje na bázi palistů nektar. Ten slouží jako potrava mravencům. Lusky tolíce dětelové (*Medicago lupulina*) jsou ledvinovité až vejčité na rozdíl od srpovitě zahnutých lusků tolíce srpovité. Důležitou pícninou bohatou na bílkoviny je jetel luční

(*Trifolium pratense*). Také vičenec ligrus (*Onobrychis viciifolia*) je příležitostně pěstován jako pícnina.

Od léta do časného podzimu kvetou řebříček chlumní (*Achillea collina*), pastinák setý (*Pastinaca sativa*), kyseláč luční (*Rumex acetosa*) a chrastavec rolní (*Knautia arvensis*). Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*), stejně jako ostatní druhy jitrocelů, má nenápadné květy, které jsou opylovány větrem. U jitrocele prostředního (*Plantago media*) jsou květy zvýrazněny zabarvením tyčinek. Nitky tyčinek jsou vždy fialové a prašníky fialové nebo bílé. Z planého typu čekanky obecné (*Cichorium intybus*) jsou odvozeny čekanky (čekanka obecná setá) pěstované pro kořen k výrobě kávovinové náhražky – cikorky nebo pro listové růžice, které jsou chutnou zeleninou. Květy silenky široolisté bílé (*Silene latifolia* subsp. *alba*) se obvykle otevírají až odpoledne. Rody ptačinec (*Stellaria* sp.) a rožec (*Cerastium* sp.) můžeme rozeznat podle počtu čnělek pestíku. Ptačinec má 3 čnělky, rožec 4–5. Zástupci těchto rodů v travnatých porostech jsou ptačinec trávovitý (*Stellaria graminea*) a rožec rolní pravý (*Cerastium arvense* subsp. *arvense*). Květy kakostu pyrenejského (*Geranium pyrenaicum*) jsou růžové, drobné a korunní lístky jsou vykrojené. Kakost luční (*Geranium pratense*) má květy zabarvené do modra. U kakostů je zajímavé rozšiřování semen. Osina semene je napnutá, v určitém stádiu zralosti se napětí naráz uvolní a semena jsou vystřelena do okolí.

Na podzim u cesty nepřehlédneme vratič obecný (*Tanacetum vulgare*), jehož žluté úbory jsou uspořádány v plochých hustých chocholičnatých latách. Úbor je složen pouze z trubkovitých květů. Od února do listopadu kvete sedmikráska obecná (*Bellis perennis*), při suchém vzduchu snáší květ teploty až -15°C. U plotů zahrádek roste a někdy tvoří i živé ploty pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*), který nás zejména na podzim upoutá svými plody, velkými bílými bobulemi. Z dalších zástupců dřevin zde objevíme střemchu obecnou (*Prunus padus*), jejíž květy jsou uspořádány v hroznech netypických pro rod *Prunus*. Plodem jsou červenočerné peckovice s brázditou peckou. Roste zde i hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), jehož plody (malvičky) jsou purpurově červené a obsahují jeden oříšek na rozdíl např. od hlohu obecného, u kterého objevíme 2–3 oříšky. Dalším druhem je kalina tušalaj (*Viburnum lantana*) s plody, jejichž zbarvení přechází ze zelené přes červenou do černé. Plody trnky obecné (*Prunus spinosa*) jsou chutné teprve po přejití mrazem. Srstka angrešt (*Ribes uva-crispa*) se ve střední Evropě začala pěstovat začátkem 16. století. Plodem jsou bobule zelené barvy, semena jsou nestravitelná a jsou rozšiřována ptáky.

Trasa pokračuje k Zaječímu potoku, na němž jsou vytvořeny tři vodní nádrže s poměrně bohatou vegetací vodních a pobřežních rostlin. Vodní hladinu rybníčků pokrývají rozsáhlé

porosty okřehku menšího (*Lemna minor*). Listy rdestu kadeřavého (*Potamogeton crispus*) jsou ponořené a nad vodní hladinu vyrůstají jenom květy. Vzácně se zde vyskytuje hmyzožravá rostlina bublinatka jižní (*Utricularia australis*). Na listech bublinatky se vytvářejí měchýřky, které slouží jako lapací zařízení. V měchýřkách, které jsou uzavřeny „sklápěcími dveřmi“, je podtlak. Dotkne-li se malý vodní hmyz chlupů na tomto uzávěru, sklopí se uzávěr prudce dovnitř a vzniklým vířením je živočich vtážen do bublinky. Polapený živočich je rozložen enzymy štěpícími bílkoviny.

V pobřežních porostech dominují rákos obecný (*Phragmites australis*) a orobinec širolistý (*Typha latifolia*) a orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*), všechny druhy slouží jako opora pro opletník plotní (*Calystegia sepium*). Na první pohled nás zaujme žlutě kvetoucí kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) a vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*), také kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*) s fialovými květy. K dalším druhům břehového společenstva patří zevar vzpřímený (*Sparganium erectum*), potočník vzpřímený (*Berula erecta*), halucha vodní (*Oenanthe aquatica*), dvouzubec trojdílný (*Bidens tripartita*), karbinec evropský (*Lycopus europaeus*), máta dlouholistá (*Mentha longifolia*), pryskyřník lítý (*Ranunculus sceleratus*), šišák vroubkovaný (*Scutellaria galericulata*), třezalka čtyřkřídla (*Hypericum tetrapterum*), ostřice štíhlá pravá (*Carex acuta* subsp. *acuta*), z trav chrastice rákosovitá (*Phalaris arundinacea*) a psárka plavá (*Alopecurus aequalis*). Výraznou dominantou druhého rybníčku je rozsáhlý porost skřípince jezerního (*Schoenoplectus lacustris*).

Nejčastějšími stromy rostoucími na břehu rybníků jsou vrba křehká (*Salix fragilis*) a topol osika (*Populus tremula*). Dlouhé řapíky listů osiky jsou ze stran nápadně zploštělé. Toto zploštění je příčinou neustálého chvění listů i při sebemenším vánku. Významnou včelařskou dřevinou je vrba jíva (*Salix caprea*), která kvete už počátkem března.

Nepůvodním druhem naší květeny je bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*), jehož nápadně velké přízemní listy a na podzim až 5 m vysoké lodyhy se složenými okolíky jistě nepřehlédneme na hrázi 1. rybníčku. Od domácího bolševníku obecného (*Heracleum sphondylium*) se liší mnohem statnějším vzrůstem a řapíky přízemních listů, které nemají žlábek. Oba druhy obsahují fotosenzibilní furanokumariny, které na světle způsobují puchýře na lidské kůži.

Mezi jednotlivými rybníčky se nacházejí olšiny. Stromové patro tvoří hlavně olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a javor klen (*Acer pseudoplatanus*). V keřovém patru je častá krušina olšová (*Frangula alnus*). Sušená kůra a občas i plody krušiny se používají v lidovém léčitelství jako projímadlo. Účinky plodů (černé peckovice) jsou 12× silnější než kůry.

Časně z jara nás upoutá žlutá barva květů blatouchu bahenního (*Caltha palustris*), o něco později kvete pryskyřník zlatožlutý (*Ranunculus auricomus*), který se liší od pryskyřníku prudkého nedělenými nebo jen mělce vykrojenými přízemními listy. Z dalších druhů se vyskytují pcháče: fialově kvetoucí pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), jehož úbory jsou po dvou nebo třech nahloučené na vrcholu lodyhy, a pcháč šedý (*Cirsium canum*). Pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*) má, na rozdíl od dvou předchozích druhů, úbory bílé až žlutobílé. V bahnitě půdě rostou i dva druhy přesliček, jejichž zelené lodyhy jsou fertlní, nesou výtrusnicové klasy. Přeslička bahenní (*Equisetum palustre*) má lodyhu hluboce rýhovanou, na rozdíl od oblé lodyhy přesličky poříční (*Equisetum fluviatile*). Pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*) je na lodyze a listech převážně lysá, kalich má přitiskle chlupatý. V podrostu dále najdeme čísteč lesní (*Stachys sylvatica*), děhel lesní (*Angelica sylvestris*), křehkýš vodní (*Myosotis aquaticum*), řeřišnici hořkou (*Cardamine amara*) a netýkavku malokvětou (*Impatiens parviflora*), která je v naší květeně nepůvodní. Je zde však zcela zdomácnělá a na mnoha lokalitách se chová invazně. Prvními centry šíření tohoto druhu do volné přírody byly botanické zahrady. Šíří se výhradně semeny, které jsou na kratší vzdálenosti vystřelována nebo přenášena mravenci. Na delší vzdálenosti se dostává hlavně činností člověka, především přemísťováním materiálu a silniční a železniční dopravou. Z trav a rostlin trávovitého vzhledu se zde vyskytují lipnice bahenní (*Poa palustris*), ostřice ostrá (*Carex acutiformis*), ostřice štíhlá (*Carex acuta*) a skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*). Nápadné jsou lodyhy a listy ocúnu jesenního (*Colchicum autumnale*), které vyrůstají a vynášejí nad zem masitou toboleku až na jaře v druhém roce po odkvětu. Bledě fialové květy ocúnů můžeme vidět na podzim, v té době nemají rostliny listy a květy jsou „nahé“, lidovým jménem zvané naháčky.

Za olšinou za třetím rybníčkem se nachází loučka, která je osazena dokola smrkem ztepilým (*Picea abies*). Dominantní jsou na této lokalitě trávy psárka luční (*Alopecurus pratensis*), lipnice luční (*Poa pratensis*), srha laločnatá (*Dactylis glomerata*) a ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*). Pryskyřník plazivý (*Ranunculus repens*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), kostival lékařský (*Symphytum officinale*) a řeřišnice luční (*Cardamine pratensis*) jsou druhy spíše vlhkomilné. Pryskyřník plazivý je u nás jedním z nejčastějších zástupců rodu. Tvoří plazivé výhonky, pomocí nichž se vegetativně rozmnožuje. Dále zde roste zběhovce plazivý (*Ajuga reptans*), svízelka chlupatá (*Cruciata laevipes*), svízel povázka (*Galium mollugo*), rozrazil rezekvítek (*Veronica chameadrys*), pryskyřník prudký (*Ranunculus acris*), pampeliška (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*) a bedrník větší (*Pimpinella major*).

Za třetím rybníčkem vcházíme do dubohabrového lesa, v němž stromové patro tvoří druhy dub zimní (*Quercus petraea*), habr obecný (*Carpinus betulus*), javor mlč (*Acer platanoides*), javor babyka (*Acer campestre*), místy je přimísena lípa srdčitá (*Tilia cordata*), dub letní (*Quercus robur*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), jilm drsný (*Ulmus glabra*) a jilm habrolistý (*Ulmus minor*). Jilm habrolistý poznáme od jilmu horského na první pohled díky leskle zeleným listům. Listy dubu letního mají bázi víceméně srdčitou a řapíky krátké. U dubu zimního jsou báze klínovitě sbíhavé a řapíky dlouhé. Plodem javorů jsou křídlaté dvounažky, jednotlivé druhy se liší úhlem jejich sevření. U babyky je to 180°, u javoru mlče je úhel sevření přes 90°, nažky klenu svírají úhel 90°. Po otevření čtyřcípé číšky buku se uvolní dvě trojhranné nažky (bukvice).

Dubohabřina má bohaté keřové patro, v němž nacházíme druhy líska obecná (*Corylus avellana*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), kalina obecná (*Viburnum opulus*) a dva druhy brslenů. Brslen evropský (*Euonymus europaeae*) nás na podzim zaujme svými plody, které jsou na rozdíl od nenápadných žlutozelených květů výrazně barevné. Plodem je čtyřpouzdrá tobolka s růžovými segmenty. Semena jsou obalena oranžovým masitým míškem a zůstávají ukryta v tobolce. Brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosa*) má tobolku spíše karmínově červenou, černá semena jsou také obalena oranžovým míškem a po prasknutí tobolky visí z plodu. Plody (malvice) břeku mají méně nápadné zbarvení než nejbližší příbuzné druhy. Po dozrání jsou světle hnědé a kyselé. Leskle černé bobule ptačího zobu mají tmavofialovou dužinu. Plody (bobule) zimolezu obecného (*Lonicera xylosteum*) jsou červené, rybízově skelně lesklé. Děti si je pletou s rybízem, což může vést k otravám. Podobné jsou i jednosemenné červené peckovice kaliny obecné.

Bylinný podrost dubohabrových lesů je bohatý. V jarních měsících se v opadavých lesích vyvíjí tzv. jarní aspekt bylinného patra. Dominují v něm druhy náročné na dostatek světla, který je ve spodních patrech lesa pouze před olistěním dřevin. K druhům, které převládají v jarním aspektu, patří např. kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*), violka Rivinova (*Viola riviniana*) a jaterník podléška (*Hepatica nobilis*). Během doby květu jaterníku se okvětní lístky prodlouží na dvojnásobek své původní délky. Zbarvení květu hrachoru jarního (*Lathyrus vernus*) se postupně mění z růžové v modrofialovou na základě změny kyselosti obsahu vakuol. K tomuto jevu dochází také např. u pomněnek a u plicníků. Svízel vonný (*Galium odoratum*) obsahuje

sloučeniny kumarinu. Při vadnutí se z těchto sloučenin uvolňuje kumarin, který je charakteristický svou vůní.

Další druhy, které kvetou převážně na jaře, jsou jahodník obecný (*Fragaria vesca*), jahodník truskavec (*Fragaria moschata*), kručinka barvířská (*Genista tinctoria*), klinopád obecný (*Clinopodium vulgare*), čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*), medovník meduňkolistý (*Melittis melissophyllum*), mléčka zední (*Mycelis muralis*), popenec obecný (*Glechoma hederacea*), rozrazil lékařský (*Veronica officinalis*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), svízel přítula (*Galium aparine*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), žindava evropská (*Sanicula europaea*) a silenka nadmutá (*Silene vulgaris*), v jejichž květech se tvoří hodně nektaru, a je stejně jako silenka nicí (*Silene nutans*) opylována nočními motýly. Dobrým rozeznávacím znakem pomněnky lesní (*Myosotis sylvatica*) jsou háčkovitě zahnuté chlupy na kalichu. Stálezelenou rostlinou je barvínek menší (*Vinca minor*). V paždí listů kyčelnice cibulkonosné (*Dentaria bulbifera*) vyrůstají temně fialové pacibulky, které slouží k vegetativnímu rozmnožování. Krtičník křídlatý (*Scrophularia umbrosa*) má křídlaté lodyhy. Na rozdíl od něj lodyha krtičníku hlíznatého (*Scrophularia nodosa*) je čtyřhranná, nekřídlatá. V podrostu můžeme snadno přehlédnout hlístník hnízdák (*Neottia nidus-avis*), nezelenou saprofytickou orchidej, jež je opylována mouchami.

Kolem lesních cest rostou kapustka obecná (*Lapsana communis*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), krabilice mámivá (*Chaerophyllum temulum*) a řeřišnice nedůtklivá (*Cardamine impatiens*). Častými druhy okrajů lesních cest jsou kostřava obrovská (*Festuca gigantea*), tráva s širokými leskle zelenými listovými čepelemi, na jejichž bázi jsou nápadná ouška, a trsnatá ostřice lesní (*Carex sylvatica*), jejíž samičí klásky převyšují na dlouhých stopkách. Na stinných místech v dolní části svahů roste řada vlhkomilných druhů, např. kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*), mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*), pryskyřník kosmatý (*Ranunculus lanuginosus*), třezalka skvrnitá (*Hypericum maculatum*) a šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*). Na světlejších místech tvoří porosty ostružiník maliník (*Rubus idaeus*) a ostružiník ježiník (*Rubus caesius*), jehož souplodí peckoviček jsou modrá.

Od léta do časného podzimu v lese kvetou jestřábník hladký (*Hieracium laevigatum*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*), vrbovka malokvětá (*Epilobium parviflorum*), zlatobýl obecný (*Solidago virgaurea*) a zvonek řepkovitý (*Campanula rapunculoides*).

Podrost dubohabřin doplňují trávy strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*) s vodorovně odstávajícími čepelemi horních listů a kostřava lesní (*Festuca altissima*), která je díky svým širokým listům snadno rozlišitelná od ostatních druhů kostřav.

Roste zde i několik druhů ostřic. Mezi různoklasé ostřice s klásky rozdělenými na samčí a samičí patří ostřice prstnatá (*Carex digitata*) a ostřice horská (*Carex montana*). Stejnoklasé ostřice s oboupohlavními klásky jsou zastoupeny ostřicí měkkoostenou (*Carex muricata*).

V lese jsou na několika místech přisazeny nepůvodní druhy jehličnatých dřevin, např. borovice černá (*Pinus nigra*), borovice vejmutovka (*Pinus strobus*) a modřín opadavý (*Larix decidua*). Naše exkurze končí před Soběšicemi na autobusové zastávce Útěchovská. Odtud nás autobus zaveze na nádraží v Králově poli.

Autoři textu: Simona Špičáková, Olga Rotreklová